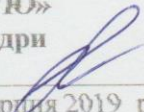

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Центральноукраїнський державний
педагогічний університет імені Володимира Винниченка

Кафедра образотворчого мистецтва та дизайну

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач кафедри
Стрітьєвич Т.М.
«30» серпня 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ ФОРМОУТВОРЕННЯ ТА КОНСТРУЮВАННЯ

Галузь знань **02** Культура і мистецтво

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Спеціальність: **023** Образотворче мистецтво, декоративне
мистецтво, реставрація

Освітня програма: **Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,**
реставрація

Факультет **Мистецький**

Форма навчання: **Денна**

2019– 2020 навчальний рік

Робоча програма ***ОСНОВИ ФОРМОУТВОРЕННЯ ТА КОНСТРУЮВАННЯ***
для студентів за спеціальністю: **023 Образотворче мистецтво, декоративне
мистецтво, реставрація**

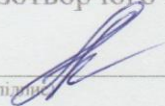
Розробники: Маложик Ю.М., кандидат педагогічних наук, старший викладач
кафедри образотворчого мистецтва та дизайну

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва та
дизайну

Протокол від «30» серпня 2019 року № 1

Завідувач кафедри образотворчого мистецтва та дизайну

(підпис)

Стрітьєвич Т.М.

(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів ЄКТС – 8	Галузь знань 02 Культура і мистецтво.	Нормативна навчальна дисципліна професійної і практичної підготовки	
Блоків/модулів – 4	Напрямок підготовки/ спеціальність: 023.00.01 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація	Рік підготовки	
Розділів/змістових модулів – 4		2-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання –		Семестр	
Загальна кількість годин – 240		3-й	4-й
		Вид контролю:	
		залік	екзамен
Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання: 3 години – III сем. 2 години – IV сем.	Освітньо-професійний рівень: <i>бакалавр</i>	Лекції:	
		6 год.	6 год.
		Практичні:	
		38 год.	38 год.
		Лабораторні:	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота:	
		60 год.	60 год.
		Індивідуальні завдання:	
		0 год.	год.
Консультації:			
16 год.	16 год.		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Дизайнерська освіта є важливою складовою частиною системи загальної художньої освіти. Перед дизайн-освітою у вищих учбових закладах, як однією з важливих ланок у загальної структури дизайн-діяльності, постає проблема створення умов формування та розвитку шкіл дизайну з оригінальною специфікою формоутворення та конструювання.

Навчальний курс «Основи формоутворення та конструювання», є важливою та невід’ємною ланкою освітньо-професійної підготовки майбутніх художників, реставраторів та фахівців з образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва, яка має безпосередній вплив на професійну культурологічну підготовку та забезпечує глибокі навчально-освітні знання з циклу дизайн-освіти.

Формоутворення, як специфічна навчальна дисципліна, що володіє багатим історичним арсеналом методів, принципів і засобів візуальної організації, образної виразності і художньої трансформації є об'єктивно потужним фактором формування і розвитку творчого мислення та професійної майстерності дизайнера.

Теоретичні знання, які студенти набувають на заняттях з основних тем формоутворення та конструювання, є вихідною базою для професійного глибокого розуміння законів, принципів, методів і засобів художньо-композиційного формоутворення, як суттєвою складовою професійної грамоти і творчого мислення. Отримані знання будуть сприяти більш усвідомленому виконанню практичних завдань, спрямованих на формування у професійних художників та дизайнерів художньо-композиційного і проектного мислення, навичок управління зоровими відчуттями сприйняття форми і кольору, оволодіння методичними принципами художньо-образного формотворення.

«Формоутворення» – це процес створення форми в діяльності художника, архітектора, дизайнера відповідно до спільних ціннісних орієнтирів культури і тими або іншими вимогами, що стосуються естетичної виразності майбутнього об'єкта, його функції, конструкції і використовуваних матеріалів.

В «художньому проектуванні» формоутворення включає просторову організацію елементів виробу, яка визначається його структуру, компоновання, технологію виробництва, а також естетичну концепцією дизайнера. У зв'язку із цим, формоутворення має широкі міжпредметні зв'язки з композицією, проектуванням, матеріалознавством, ергономікою й ін. Вони мають відображення не тільки в теоретичному курсі, але і в більшій мірі в практичних завданнях. Саме на практиці студенти в повну силу реалізуються в дизайнерській творчості, об'єднуючи в процесі формоутворення функціональні характеристики об'єкта проектування і його образне рішення.

Програма навчального курсу «Основи формоутворення та конструювання» передбачає ознайомлення студентів, за спеціальністю: 02 Культура і мистецтво. Спеціальності: 023.00.01 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація із загальною теорією та практикою художнього формотворення та конструювання, вивчення основних закономірностей утворення художньо-естетичної форми, засобів та прийомів її реалізації.

За об'ємом курс «Основи формоутворення та конструювання» розрахований на рік (два семестри) і складає 240 аудиторних годин, з яких: 12 годин – лекційні; 76 годин – практичних; самостійна робота студентів – 120 години; консультації – 32 години.

Наприкінці 1 семестру студенти здають диференційований залік, а в кінці вивчення курсу 2 семестру – студенти здають екзамен.

Курс передбачає отримання теоретичних знань та формування навичок роботи з формою об'єкту, який проектується, отримання навичок конструювання об'єктів дизайну з урахуванням форми носія.

Консультації зі студентами передбачають роботу педагога над тими розділами і темами, що потребують додаткової уваги студентів для більш повного і детального вивчення курсу. Передбачається самостійна робота студентів на вивчення тем та їх засвоєння під час практичної роботи.

Мета вивчення даної дисципліни: розвиток у студентів проектного і композиційно-образного мислення, розуміння і освоєння ними закономірностей формоутворення для створення цілісного, естетично значимого, художньо-виразного продукту творчої діяльності в галузі образотворчого мистецтва і дизайну.

Завдання дисципліни:

- отримання знань основ композиційної грамоти: законів, правил, прийомів, елементів композиції; засобів виразності, основ візуального сприйняття, тектонічних закономірностей формоутворення об'єктів матеріальної культури, принципів комбінаторного вирішення форми об'єктів проектування та ін.;

- оволодіння основними прийомами дослідження форми предмету;

- засвоєння основних технік роботи з графічними, паперопластичними та макетними матеріалами, обладнанням;

- розвиток здібностей до творчої переробки спостережуваних явищ дійсності, формальних ознак предметів і об'єктів навколишнього середовища, народженню оригінальних проектних ідей, до творчої комбінаторно-композиційної діяльності;

- формування умінь вільно володіти засобами формально-композиційної виразності, різними прийомами формоутворення, способами колористичного рішення плоскої і об'єктної форми в залежності від функціонального призначення та образного трактування проектного об'єкта дизайну;

- вдосконалення навичок роботи різними художніми матеріалами при пластичному втіленні творчих ідей в грамотних, цілісних і гармонійних проектних роботах.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати :

- поняття та терміни, які вивчаються;
- методику виконання проєкцій та перспективних зображень предметів;
- закони, категорії та засоби виразності композиції;
- методику виконання об'ємних форм;
- технічні вимоги до виробів дизайнера;
- визначення місця та значення формоутворення в практичній діяльності людей, у розвитку дизайн-культури;
- вивчення основних закономірностей формотворення та проектування виробів, включаючи композиційну роботу над ними;
- розвиток об'ємно-просторових уявлень, навичок сприймання та вміння аналізувати форму;
- набуття навичок і отримання знань з перетворення та трансформації простих та складних форм;
- засвоєння практичних прийомів і способів розробки проектів виробів, кваліфікованого виконання їх різноманітними засобами образотворчого мистецтва;
- виявлення основних художніх особливостей зображально-виразних засобів та їх можливості у виявленні образу, використовуючи широкий арсенал прийомів та способів формоутворення та конструювання;

- розвиток художньо-естетичного бачення форми та самостійного творчого рішення завдань художньої діяльності.

Програма сприяє розвитку творчого мислення і художніх здібностей студентів, формуванню художніх смаків на основі вивчення та розуміння формотворчих особливостей природного походження, вихованню естетичної культури, знань про предметне середовище, його вплив на людину.

Вивчення даної дисципліни здійснюється за такими напрямками:

- теоретичне вивчення історії та розвитку сучасного формоутворення та художнього конструювання;
- практичні завдання (навчальні та навчально-творчі роботи);
- самостійна робота студентів (навчально-творча та творча робота);
- написання рефератів.

Засвоєння даного курсу повинно базуватись на отриманні таких знань, умінь та навичок:

- вивченні основних прийомів та засобів формоутворення, знайомство із матеріалами та їхніми властивостями при створенні форми;
- дотриманні основних вимог до способів графічної візуалізації інформації;
- навички гармонійно поєднувати базові та змінюючи елементи в системі, враховуючи композиційні правила та прийоми;
- вмінні гармонійно поєднувати кольори, співставляти форму у просторі;
- вмінні розробляти, виготовляти та застосовувати основні елементи мистецтва паперопластики;
- вивченні прийомів, технік трансформації, стилізації образу (графічно, в кольорі та за допомогою паперопластики);
- розумінні закономірностей членування форми, її ритмічному повтору та розбиття на модулі;
- вивченні принципів та законів композиції у формоутворенні;
- ознайомленні з прийомами та методами біодизайну.

У лекційному розділі курсу розкриваються теоретичні питання історії розвитку та становлення галузі формоутворення та конструювання, як невід'ємної складової дизайну. Розвиток та становлення його на сучасному етапі. Вивчаються та розглядаються основні методи та прийоми формоутворення, з точки зору інших суміжних дисциплін та галузей мистецтва (композиції, дизайну, художнього-проектуювання, конструювання, графічного та декоративно-прикладного мистецтва та ін.).

Розглядається роль та значення лінії, тонової плями, кольору, фактури, що впливають на утворення форми об'єкта. Студенти знайомляться з методами та прийомами біодизайну, вчаться самостійно розробляти та утворювати нові стилізовані природні форми.

На практичних заняттях студенти розвивають художньо-творчі здібності та вчаться самостійно (спочатку за зразком, а потім за уявою), створювати художньо-естетичні образи, приклади завдань. Удосконалюють навички роботи з різними матеріалами, техніками та прийомами, набувають міцних знань з основ стилізації та формотворення об'єктів природного походження.

Самостійна робота студентів складається з двох видів: репродуктивної, для формування необхідних умінь та навичок, і навчальної художньої творчості, яка стимулює становлення творчої активності особистості майбутнього викладача чи то дизайнера.

Організація занять має бути зорієнтована на особистість та індивідуальність кожного студента, тому перелік завдань дає можливість варіювати їх у залежності від власних вподобань.

Програма курсу «Основи формоутворення та конструювання» розроблена у відповідності до навчального плану, галузь: 02 Культура і мистецтво. Для напряму підготовки: 023. Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація, мистецького факультету, кафедри образотворчого мистецтва та дизайну.

Вона органічно пов'язана з програмами курсів «Основи художнього конструювання» Є.А. Антоновича, О.В. Фольта, В.А. Шпильчак та «Художньо-прикладної графіки» М.І. Резніченко.

При розробці даної програми були враховані Стандарти вищої освіти розроблені робочою групою Міністерства освіти і науки України, авторами: М.Ф. Солом'яним, М.І. Резніченко, І.М. Удріс.

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати студент відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної «молодший спеціаліст», алгоритму вивчення навчального курсу «Основи формоутворення та конструювання».

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Введення

Поняття «формоутворення», «формотворчість», «художнє конструювання». Мета і завдання дисципліни «Основи формоутворення та конструювання». Історичні етапи становлення «формоутворення» як науки і як прикладної області дизайну. Специфіка формотворчості та конструювання в дизайні як процесу створення композиційних форм.

Тема 2. Оснащення проектної майстерні

Матеріали, інструменти та обладнання проектної майстерні дизайнера середовища. Ергодизайн проектної майстерні.

Тема 3. Типологія форм у формоутворенні та конструюванні

Систематизація і класифікація форм на прикладі різних об'єктів дизайну. Загальна типологія форм, фактори і компоненти її формування та експлуатації. Класифікація форм обладнання та наповнення середовищних об'єктів. Визначення категорій середовищних об'єктів з урахуванням типологічних даних про форми архітектурного середовища. Рішення задач зонування і артикуляції середовищних об'єктів.

Тема 4. Організація форми в проектній роботі

Основи образотворчої грамоти: вивчення основних елементів формоутворення. Характер форми і способи її побудови за допомогою засобів

зображення. Пошук відповідності форми зображення формату. Основні способи раціональної організації форм в проектній діяльності дизайнера. Психологія зорового сприйняття форм.

Тема 5. Основи композиції у формоутворенні

Основні види композиції: фронтальна, об'ємна і глибинно-просторова. Композиційна організація відкритих просторів, закритих просторів, деталізація форм об'ємно-просторових комбінацій. Композиція як процес і результат діяльності по створенню і візуалізації форм предметно-просторових утворень. Стану динаміки та статистики в композиції.

Тема 6. Правила формоутворення та конструювання

Правила композиції: рівновагу, відповідність, єдність і супідрядність. Способи моделювання простору в різних композиціях.

Тема 7. Композиційні прийоми

Ритм, метр, симетрія, асиметрія, контраст, нюанс. Поняття «стиль» і «стилізація». Фактура, текстура як засоби виразності.

Тема 8. Художні засоби формоутворення та конструювання

Формальні образотворчі засоби: точка, лінія, пляма, формат, площина. Прийоми гармонізації зображення в проекті.

Тема 9. Процес формоутворення та конструювання при створенні об'єктів дизайну

Значення образного мислення для дизайн-проекування. Прийом «аналогії» в дизайнерському формоутворенні. Матеріали і особливості проектування малих форм. Тектоніка як вираження структури об'ємно-просторових форм. Поняття «тектонічна виразність».

Тема 10. Конструювання в середовищному дизайні

Естетичний зміст конструктивних форм. Нові функціонально-технологічні рішення інтер'єру і їх конструктивне забезпечення. Конструювання елементів і форм дизайну як засіб вдосконалення її художньої якості. Методи формоутворення: комбінаторика й ін.

Тема 11. Дизайн та монументально-декоративне мистецтво

Основні завдання формоутворення творів монументально-декоративного мистецтва в дизайні. Сучасні і традиційні засоби реалізації композиційних рішень, тенденції їх розвитку. Основні функції. Удосконалення художніх якостей виробів ДПМ. Комплексне застосування в середовищі засобів візуальних комунікацій, реклами та монументально-декоративних рішень як новий тип синтезу мистецтв. Роль шрифтових і абстрактно-декоративних композицій, суперграфіки, арт-дизайну, декоративної організації просторових структур.

Тема 12. Ансамблевисть у формоутворенні та проектуванні об'єктів дизайну

Ансамбль в дизайні і принципи його формування. Варіанти комбінування частин ансамблю: фризова композиція, замкнута, відкрита, тривимірна композиції.

Тема 13. Символіка в дизайнерському рішенні образу

Просторово-тимчасовий розвиток сюжету у символічному трактуванні образу. Збір допоміжних образотворчих матеріалів у проектній діяльності дизайнера.

Процес ескізування і практичне втілення ідеї в матеріалі. Способи оформлення та експозиції ескізного матеріалу і дизайн-проекти.

Тема 14. Процес формотворчості та конструювання в проектній діяльності художника-дизайнера

Послідовність етапів творчого процесу дизайнера-проектувальника: передпроектний аналіз та ін. Оформлення проекту і його експозиційна подача. Способи формоутворення одного об'єкта дизайну: вибір стилю і пошук оптимального рішення.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів/змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма							Усього
	Усього	у тому числі						
		л	п	лаб	інд.	Консультації	СРС	
1	2	3	4	5	6	7	8	
Модуль I. Основи формоутворення та конструювання. Засоби вираження форми.								
Змістовий модуль I. Паперопластика: колір, фактура, простір, композиція, об'ємно-просторова структура								
Тема 1. Види художньої роботи з папером. Папір як формоутворюючий матеріал.		2	2			1	4	
Тема 2. Фактура у формоутворенні та конструюванні засобами паперопластики (пластика поверхні)			4			2	6	
Тема 3. Використання перерізів у паперопластиці для виявлення структурних особливостей форми об'єктів тваринного походження.			4			2	4	
Тема 4. Прийоми гофрування. Трансформація поверхні аркуша. Створення художнього образу шахової фігури.			4			2	6	
Тема 5. Використання та застосування різних видів «замків»		2				1	4	

у паперопластиці.									
Тема 6. Прийоми трансформації поверхні аркуша. Виготовлення упаковки функціональність та декоративність виробу.			2			1	4		
Тема 7. Організація простору. Об'ємно-просторова форма засобами паперопластики.			2			2	4		
Модуль II. Геометрія площини та формотворчі модулі у формоутворенні та конструюванні.									
Змістовий модуль I. Принципи та методи комбінаторики у формоутворенні та конструюванні. Прості та складні комбінаторні орнаменти.									
Тема 1. Поняття модулю у формоутворенні та конструюванні. Модуль, як одиниця об'ємно-просторової комбінаторики. Правила та особливості утворення нових простих, складних та складених форм шляхом комбінування різних модулів.			2			1	4		
Тема 2. Модульна композиція архітектурного середовища..			4			2	4		
Тема 3. Площинна та двомірна композиція. (Виготовлення двомірних об'єктів. Стилізація буквиці).			4				6		
Змістовий модуль II. Пластика поверхні у створенні художнього образу.									
Тема 1. Пластика поверхні. Куб як вихідна форма для створення об'єктів тваринного походження. Трансформація форми кубу в об'єкт зооморфного походження			4				4		
Тема 2. Об'ємно-просторова композиція на вирішення образу букви.			4				4		
Тема 3. Виготовлення об'ємної листівки з архітектурним мотивом та підбором матеріалів колірної гама властивих певній епосі.			4			2	6		
Разом за I семестр			6	38			16	60	120

II семестр

Модуль III. Стилзація, образ і символіка у формоутворенні та конструюванні. Основи біодизайну.

Змістовий модуль I. Створення художнього образу пластичної форми подібності та варіативності (на прикладі живої природи) у формоутворенні та конструюванні.

Тема 1. Стилзація. Аналіз тваринного та рослинного об'єкту засобами формоутворення. Асоціативний ряд у мистецтві.			4			2	2	8
Тема 2. Стилзація форми у формоутворенні та конструюванні. Формоутворення об'єктів природи. Стилзація форми рослинного або тваринного походження.		2	4			2	8	
Тема 3. Математичне мистецтво у творчості М. Ешера. Прийоми та способи утворення сіток за М. Ешером. Принципи розбиття площини. Створення композиції за принципом М. Ешера з елементами рослинного походження (графічне зображення).		2	6			2	8	
Тема 4. Прийоми ліплення. Створення художнього образу тварин на основі пластичної форми, подібності та варіативності.			6			2	8	
Тема 5. Образна стилзація. Маска персонажа або народів світу (на вибір).			8			4	8	
Змістовий модуль II. Біоніка у формоутворенні та конструюванні.								
Тема 1. Біоніка у формоутворенні та конструюванні. Застосування біонічних об'єктів у галузях дизайну та життєдіяльності людини. Аналіз тваринного та рослинного об'єкту засобами формоутворення. Асоціативний ряд у мистецтві.		2						8
Тема 2. Біоніка і геометричний символізм.			4			2	6	

Тема 3. Біоніка в архітектурі. Конструювання на основі біонічних форм.			6			2	6
Разом за II семестр		6	38			16	60
Усього годин		12	76			32	240

7. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
I СЕМЕСТР		
Модуль I. Основи формоутворення. Засоби вираження форми.		
Змістовий модуль I. Паперопластика:		
колір, фактура, простір, композиція, об'ємно-просторова структура		
1	Тема 1. Види художньої роботи з папером. Папір як формоутворюючий матеріал.	2
2	Тема 2. Фактура у формоутворенні та конструюванні засобами паперопластики (пластика поверхні)	4
3	Тема 3. Використання перерізів у паперопластиці для виявлення структурних особливостей форми об'єктів тваринного походження.	4
4	Тема 4. Прийоми гофрування. Трансформація поверхні аркуша. Створення художнього образу шахової фігури.	4
5	Тема 6. Прийоми трансформації поверхні аркуша. Виготовлення упаковки функціональність та декоративність виробу.	2
6	Тема 7. Організація простору. Об'ємно-просторова форма засобами паперопластики.	2
Модуль II. Геометрія площини та формотворчі модулі у формоутворенні та конструюванні.		
Змістовий модуль I. Принципи та методи комбінаторики у формоутворенні та конструюванні. Прості та складні комбінаторні орнаменти.		
7	Тема 2. Модульна композиція архітектурного середовища..	4
8	Тема 3. Площинна та двомірна композиція. (Виготовлення двомірних об'єктів. Стилзація буквиці).	4
Змістовий модуль II. Пластика поверхні у створенні художнього образу.		
9	Тема 1. Пластика поверхні. Куб як вихідна форма для створення об'єктів тваринного походження. Трансформація форми кубу в об'єкт зооморфного походження	4
10	Тема 2. Об'ємно-просторова композиція на вирішення образу букви.	4
11	Тема 3. Виготовлення об'ємної листівки з архітектурним мотивом та підбором матеріалів колірної гами властивих певній	4

	епосі.	
II СЕМЕСТР		
Модуль III. Стилзація, образ і символіка у формоутворенні та конструюванні. Основи біодизайну.		
Змістовий модуль I. Створення художнього образу пластичної форми подібності та варіативності (на прикладі живої природи) у формоутворенні та конструюванні		
1	Тема 1. Стилзація. Аналіз тваринного та рослинного об'єкту засобами формоутворення. Асоціативний ряд у мистецтві.	4
2	Тема 2. Стилзація форми у формоутворенні та конструюванні. Формоутворення об'єктів природи. Стилзація форми рослинного або тваринного походження.	4
3	Тема 3. Математичне мистецтво у творчості М. Ешера. Прийоми та способи утворення сіток за М. Ешером. Принципи розбиття площини. Створення композиції за принципом М. Ешера з елементами рослинного походження (графічне зображення).	6
4	Тема 4. Прийоми ліплення. Створення художнього образу тварин на основі пластичної форми, подібності та варіативності.	6
5	Тема 5. Образна стилзація. Маска персонажа або народів світу (на вибір).	8
Змістовий модуль II. Біоніка у формоутворенні та конструюванні		
6	Тема 2. Біоніка і геометричний символізм.	4
7	Тема 3. Біоніка в архітектурі. Конструювання на основі біонічних форм.	6

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
I СЕМЕСТР		
Модуль I. Основи формоутворення. Засоби вираження форми.		
Змістовий модуль I. Паперопластика:		
колір, фактура, простір, композиція, об'ємно-просторова структура		
1	Тема 1. Види художньої роботи з папером. Папір як формоутворюючий матеріал.	4
2	Тема 2. Фактура у формоутворенні та конструюванні засобами паперопластики (пластика поверхні)	6
3	Тема 3. Використання перерізів у паперопластиці для виявлення структурних особливостей форми об'єктів тваринного походження.	4
4	Тема 4. Прийоми гофрування. Трансформація поверхні аркуша.	6

	Створення художнього образу шахової фігури.	
5	Тема 5. Використання та застосування різних видів «замків» у паперопластиці.	4
6	Тема 6. Прийоми трансформації поверхні аркуша. Виготовлення упаковки функціональність та декоративність виробу.	4
7	Тема 7. Організація простору. Об'ємно-просторова форма засобами паперопластики.	4
Модуль II. Геометрія площини та формотворчі модулі у формоутворенні та конструюванні.		
Змістовий модуль I. Принципи та методи комбінаторики у формоутворенні та конструюванні. Прості та складні комбінаторні орнаменти.		
8	Тема 1. Поняття модулю у формоутворенні та конструюванні. Модуль, як одиниця об'ємно-просторової комбінаторики. Правила та особливості утворення нових простих, складних та складених форм шляхом комбінування різних модулів.	4
9	Тема 2. Модульна композиція архітектурного середовища..	4
10	Тема 3. Площинна та двомірна композиція. (Виготовлення двомірних об'єктів. Стилзація буквиці).	6
Змістовий модуль II. Пластика поверхні у створенні художнього образу.		
11	Тема 1. Пластика поверхні. Куб як вихідна форма для створення об'єктів тваринного походження. Трансформація форми кубу в об'єкт зооморфного походження	4
12	Тема 2. Об'ємно-просторова композиція на вирішення образу букви.	4
13	Тема 3. Виготовлення об'ємної листівки з архітектурним мотивом та підбором матеріалів колірної гама властивих певній епосі.	6
II СЕМЕСТР		
Модуль III. Стилзація, образ і символіка у формоутворенні та конструюванні. Основи біодизайну.		
Змістовий модуль I. Створення художнього образу пластичної форми подібності та варіативності (на прикладі живої природи) у формоутворенні та конструюванні		
1	Тема 1. Стилзація. Аналіз тваринного та рослинного об'єкту засобами формоутворення. Асоціативний ряд у мистецтві.	8
2	Тема 2. Стилзація форми у формоутворенні та конструюванні. Формоутворення об'єктів природи. Стилзація форми рослинного або тваринного походження.	8
3	Тема 3. Математичне мистецтво у творчості М. Ешера. Прийоми та способи утворення сіток за М. Ешером. Принципи розбиття площини. Створення композиції за принципом М. Ешера з	8

	елементами рослинного походження (графічне зображення).	
4	Тема 4. Прийоми ліплення. Створення художнього образу тварин на основі пластичної форми, подібності та варіативності.	8
5	Тема 5. Образна стилізація. Маска персонажа або народів світу (на вибір).	8
Змістовий модуль II. Біоніка у формоутворенні та конструюванні		
6	Тема 1. Біоніка у формоутворенні та конструюванні. Застосування біонічних об'єктів у галузях дизайну та життєдіяльності людини. Аналіз тваринного та рослинного об'єкту засобами формоутворення. Асоціативний ряд у мистецтві.	8
7	Тема 2. Біоніка і геометричний символізм.	6
8	Тема 3. Біоніка в архітектурі. Конструювання на основі біонічних форм.	6

9. Індивідуальні завдання

Не передбачено

10. Методи навчання

Лекція традиційна.

Практичне заняття: практичне дослідження пластичних і художніх характеристик формоутворюючих матеріалів, виконання підготовчих вправ, аналіз та порівняння художніх творів та прикладів виготовлених виробів, робота з матеріалом, ескізування.

Самостійна робота: збір та аналіз наочного матеріалу, ескізування, робота з матеріалом.

11. Методи контролю

Оцінювання якості знань студентів, в умовах організації навчального процесу за кредитно-модульною системою здійснюється шляхом поточного, модульного, підсумкового (семестрового) контролю за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ECTS та національною шкалою оцінювання.

Модульний контроль, залік.

Критерії оцінювання практичних та самостійних завдань з «Основ формоутворення та конструювання»:

Оцінку „5” – заслуговує студент, що має міцні, ґрунтовні теоретичні знання, які застосовує на практиці. В досконалості володіє відповідною технікою та матеріалами. Вміє систематизувати, узагальнювати, аналізувати допоміжні джерела і матеріали та рекомендації щодо виконання завдання, та вміє самостійно і творчо

використовувати набуті художні вміння, навички та власні здібності у творчій художній діяльності при передачі форми та структурного зображення у відповідності до поставленого завдання. Охайно та послідовно виконує роботу.

Оцінку „4” – заслуговує студент, що має ґрунтовні теоретичні та практичні знання, але має стандартне мислення, допускає незначні помилки при виконанні лабораторних завдань, які сам в процесі аналізу роботи може виправити. Досконало володіє технікою та матеріалами, чітко з незначними помилками досягає поставленої мети завдання, охайно, але не завжди послідовно передає структуру, форму, фактуру, тощо у відповідності до поставленого завдання.

Оцінку „3” – отримує студент, який має слабо сформовані теоретичні знання, що відбивається на практиці. Завдання з теми виконує тільки на репродуктивному рівні, не завжди розуміє образності та символічності художньої мови. Матеріалами та технікою володіє на задовільному рівні, не використовує широкий арсенал їх засобів та прийомів. Не вміє самостійно аналізувати, систематизувати допоміжні матеріали, не послідовно та неохайно виконує роботу. Структуру, форму, фактуру, тощо передає неточно, невиразно.

Оцінку „2” – заслуговує студент, що володіє незначною частиною теоретичного та практичного матеріалу. Має елементарні вміння та навички при роботі з матеріалами та технікою виконання завдання. Відсутні елементарні знання з основ формотворення, композиції та дизайну. Не може передати структурні, формотворчі, фактурні властивості об'єкта, тощо. Робота неохайна, має значні недоліки у оформленні та її подачі.

Критерії оцінювання рівня навчальних досягнень студентів з теоретичного блоку:

- «А» – студент досконало володіє теоретичним матеріалом, самостійно поповнює свої знання з основ формоутворення,
- розуміє та відповідно застосовує поняття й терміни,
 - дотримується методичної послідовності виконання поставленого завдання,
 - уміє аналізувати й передавати велику форму, співвідношення частин у конструюванні та компонованні загальних пропорцій,
 - під час виконання завдання з паперопластики чи графічного вираження завдання підпорядковує деталі великій формі (виявляє взаємне розміщення частин форми),
 - самостійно аналізує закономірності будови форми (розташування у просторі, взаємозв'язок частин загального до цілого, виявлення центру композиції тощо),
 - охайно та у відведений час виконує завдання

«В» – студент добре володіє теоретичним матеріалом, розуміє та відповідно застосовує поняття й терміни, дотримується методичної послідовності виконання завдання, вірно передає основні пропорційні співвідношення форми у просторі, під час проектування підпорядковує деталі великій формі (виявляє взаємне розміщення частин до цілого), може виявити опорні точки й закономірності будови форми заданого об'єкта, охайно та у відведений час виконує завдання

«С» – студент орієнтується в теоретичному матеріалі, не завжди впевнено та відповідно застосовує поняття та терміни, дотримується методичної послідовності виконання завдання під керівництвом викладача, передає основні пропорційні співвідношення форми, підпорядковує деталі великій формі під керівництвом викладача, можливі незначні порушення взаємного розміщення частин загальної форми, може виявити закономірності будови заданого об'єкта, охайно та у відведений час виконує завдання

«D» - студент не завжди орієнтується в теоретичному матеріалі, не завжди впевнено та відповідно застосовує поняття та терміни, дотримується методичної послідовності під керівництвом викладача, не впевнено передає основні пропорційні співвідношення форми, підпорядковує деталі великій формі, тобто узгоджує взаємне розміщення деталей до цілого під керівництвом викладача, не завжди може виявити закономірності будови форми, допускається порушень у визначенні та взаємозв'язку форми відносно простору, виконує завдання у відведений час

«E» - студент не орієнтується в теоретичному матеріалі, не впевнено та не завжди відповідно застосовує поняття та терміни, дотримується методичної послідовності під керівництвом викладача, допускається значних порушень в передачі основних пропорційних співвідношень форми, не підпорядковує деталі великій формі, не завжди вірно узгоджує взаємне розміщення частин форми у просторі, не завжди може виявити закономірності будови форми, не вірно виявлення розташування форми відносно простору, не охайно і не у відведений час виконує завдання

«FX» - студент не орієнтується в теоретичному матеріалі,

не впевнено та не завжди відповідно застосовує поняття та терміни,
 не дотримується методичної послідовності виконання завдання,
 допускається значних порушень в передачі основних пропорційних співвідношень обраної форми,
 не підпорядковує деталі великій формі, не вірно узгоджує взаємне розміщення частин загальної форми,
 не може виявити закономірності будови форми,
 не охайно, зі значним запізненням виконує завдання

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Дисципліна «Формоутворення»

Залік – 5 семестр:

Поточні бали за практичні завдання та самостійна робота																					МОДУЛЬНА 1	Су ма		
Змістовий модуль № 1									Змістовий модуль № 2					Змістовий модуль № 3			Змістовий модуль № 4							
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 1	Т 2	Т 3	Т 1	Т 2	Т 3	Т 4			Т 5	Т 6
1	1	5	5	5	5	5	5	5	5	1	5	5	5	1	5	5	1	5	5	5	5	5	5	
		2,5 / 2,5	2,5 / 2,5	2,5 / 2,5	2,5 / 2,5	2,5 / 2,5	2,5 / 2,5	2,5 / 2,5			2,5 / 2,5	2,5 / 2,5	2,5 / 2,5		2,5 / 2,5	2,5 / 2,5		2,5 / 2,5	2,5 / 2,5	2,5 / 2,5	2,5 / 2,5	2,5 / 2,5	5	
																							100	

Максимальний бал за виконання лабораторного та самостійного завдання – **2,5+2,5 бали = 5 балів** за тему:

- **5 (2,5+2,5) б.** ставиться, коли студент виконує повністю роботу у відповідності із засвоєним теоретичним матеріалом, логічно, пов'язуючи з вивченим, аргументує своє рішення виконання роботи. Обов'язковим є охайність роботи та її оформлення. Також робота повинна мати творчий підхід та високий рівень складності.
- **4 (2+2) б.** ставиться, коли студент виконує повністю роботу у відповідності із засвоєним теоретичним матеріалом, логічно, пов'язуючи з вивченим, аргументує своє рішення виконання роботи. Робота має незначні технічні недоліки у виконанні та оформленні. Також робота повинна мати творчий підхід та високий рівень складності.
- **3 (1,5+1,5) б.** ставиться, коли студент виконує повністю роботу у відповідності із засвоєним теоретичним матеріалом, має складності при аргументації свого рішення виконання роботи. Робота має незначні технічні недоліки у виконанні та оформленні. Робота не носить творчий характер та має низький рівень складності.

- **2 (1+1) б.** одержує студент, який виконав роботу, але робота має деяку не відповідність із завданням, відтворює засвоєний теоретичний матеріал із помилками, не може аргументувати свого рішення виконання роботи. Робота має і технічні недоліки у виконанні та оформленні. Робота не носить творчий характер та має низький рівень складності.
- **0 б.** ставиться студентові який не виконав завдання.

1 бал студент може отримати за відвідання лекції.

Модульна контрольна робота:

Максимальний бал – 5

З них: 2,5 б – за анотацію до роботи

2,5 б – за виконання формоутворюючої композиції

5 б. – заслуговує студент який використовує при написанні засвоєний програмний матеріал, грамотно, логічно та вичерпано дає пояснення власній концепції виконаної композиції у відповідності із завданням. Тісно пов'язує теорію з практикою. При цьому студент вільно оперує термінологією та художніми образами. Аналізуючи власну роботу, використовує ґрунтовні доводи її правильності. Використовує порівняльний аналіз із творами видатних художників.

4,5 б. – заслуговує студент який використовує при написанні засвоєний програмний матеріал, грамотно, логічно та вичерпано дає пояснення власній концепції виконаної композиції у відповідності із завданням. Тісно пов'язує теорію з практикою. При цьому студент вільно оперує термінологією та художніми образами.

4 б. – заслуговує студент який використовує при написанні засвоєний програмний матеріал, грамотно, логічно та вичерпано дає пояснення власній концепції виконаної композиції у відповідності із завданням. Тісно пов'язує теорію з практикою. При цьому студент вільно оперує термінологією та засобами художнього образу.

3,5 б. - студент відтворює до половини обсягу навчального матеріалу, допускає неточності при формулюванні відповіді, відчуває утруднення при розв'язанні практичних задач, не здатен діяти в нестандартних навчальних ситуаціях. Практичні завдання виконує не відповідно до терміну. Допускає неточності в практичній роботі, робота неохайно виконана.

3 - студент відтворює до половини обсягу навчального матеріалу, допускає помилки при формулюванні відповіді, не володіє термінологією, відчуває утруднення при розв'язанні практичних задач, не здатен діяти в нестандартних навчальних ситуаціях. Практичні завдання виконує не відповідно до терміну. Допускає неточності в практичній роботі, робота неохайно виконана.

2 б. - виставляється студентові, який нездатен відтворити значної частини матеріалу визначеного програмою та не в змозі справитися із поставленою практичною задачею.

0 б. - виставляється студентові, який виконав завдання.

Якщо студент жодного разу не відповідав на семінарських заняттях, матиме за відповідний поточний контроль 0 балів..

Студент, який не з'являвся на заняття (з поважних причин, підтверджених документально), а отже, не мав **поточних оцінок**, має право повторно пройти поточний контроль під час консультацій. На консультаціях студент може відпрацювати пропущені семінарські заняття, захистити лабораторні та самостійні роботи, а також ліквідувати заборгованості з інших видів навчальної роботи.

Екзамен – 5 семестр:

Поточне тестування та самостійна робота															
	Змістовий модуль № 1	Змістовий модуль № 2				МОДУЛЬ № 1	Змістовий модуль № 3					МОДУЛЬ № 2	Сума за модульні, лабораторні і сам/р	екзаменацій	Сума
		T 1	T 1	T 2	T 3		T 1	T 2	T 3	T 4	T 5				
практ	2	2	2	2		2	2	2	2	2					
с/р	2	2	2	2		2	2	2	2	2					
заг	4	4	4	4	12	4	4	4	4	4	12	60	40	100	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Шкала ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно	не зараховано

13. Методичне забезпечення курсу

– опорні конспекти лекцій (в електронному варіанті).;

- навчальні посібники;
 - робоча навчальна програма;
 - наочні матеріали (ілюстрації, репродукції робіт світових та вітчизняних майстрів);
 - електронні презентації.
1. Навчально-методичний комплекс з дисципліни «Формоутворення»: Малежик Ю.М. Формоутворення. Методичні рекомендації до теоретичного блоку з навчальної дисципліни. Спеціальності: 0202. Мистецтво. 6.020205. Образотворче мистецтво. Спеціалізація: Дизайн. / Малежик Ю.М. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В.Винниченка, 2012. – 24 с.
 2. Малежик Ю.М. Формоутворення. Методичні рекомендації до лабораторних занять навчального курсу. Спеціальності: 0202. Мистецтво. 6.020205. Образотворче мистецтво. Спеціалізація: Дизайн. / Малежик Ю.М. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В.Винниченка, 2012. – 64 с.
 3. Малежик Ю. М. Особливості навчання майбутніх вчителів образотворчого мистецтва прийомів стилізації на заняттях з формоутворення / Ю. М. Малежик // Проблеми підготовки сучасного вчителя : збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини / [ред. кол. : Безлюдний О. І. (гол. ред.) та ін.]. – Умань : ФОП Жовтий О. О., 2015. – Випуск 12. – Ч. 2. – 312 с., С. 56-63.
 4. Малежик Ю. М. Формування дизайнерського мислення у студентів мистецьких спеціальностей на заняттях з курсу «Формоутворення» / Ю. М. Малежик // Наукові записки / Ред. кол. : В. Ф. Черкасов, В. В. Радул, Н. С. Савченко та ін. – Випуск 143. – Серія: Педагогічні науки. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2016. – 298 с. – С. 128-132.
 5. Малежик Ю.М. Розвиток художньо-конструктивних умінь у студентів образотворчих та педагогічних спеціальностей / Ю.М.Малежик // Наукові записки / Ред. кол.: В. Ф. Черкасов, В. В. Радул, Н. С. Савченко та ін. – Випуск 155. – Серія: Педагогічні науки. – Кропивницький: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2017. – 306 с. – С. 80-84.
 6. Малежик Ю.М., Кириченко О.І. Вивчення основних чинників формоутворення в архітектурних ансамблях Кропивницького на дисциплінах художнього спрямування / Кириченко О.І., Ю. М. Малежик // Наукові записки / Ред. кол. : В. Ф. Черкасов, В. В. Радул, Н. С. Савченко та ін. – Випуск 170. – Серія: Педагогічні науки. – Кропивницький, 2018. – 304 с. – С. 72-77.

14. Рекомендована література

Базова

1. Богданович Л.Б., Бурьян В.А. Художественное конструирование. – К.: ВШ. – 1976.
2. Божко Ю.Г. Основы архитектоники и комбинаторики формообразования. Х.: ВШ. 1984.
3. Волкотруб И.Т. Основы художественного конструирования: Моделирование материалов и биоформ. – К.: ВШ. 1982.

4. Гагарин Б.Г. Конструирование из бумаги. – Ташкент, 1988.
5. Гончаров А.Д. Об искусстве графики. М., 1963.
6. Даниленко В.Я. Основы дизайну. – К.: ІЗМН, 1996.
7. Джонс Дж. К. Инженерное и художественное конструирование: Современные методы проектного анализа. – М., 1976.
8. Дизайн архитектурной среды: Учебник для вузов / Ефимов А.В. и др., М., 2004.
9. Дизайн. Словарь-справочник / Минервин Г.Б., Шимко В.Т., Ефимов А.В. и др., М., 2004.
10. Звонцов В.М. Основы понимания графики. М., 1963.
11. Иттен И. Искусство формы. М., 2001.
12. Иттен И. Искусство цвета. М., 2000.
13. Карлов Г.Н. Изображение птиц и зверей. М.: «Просвещение», 1976.
14. Ковальчук Т.Г., Резниченко Н.И. Виды художественной работы с бумагой. Наглядно-методическая разработка. Серия: «Изобразительное искусство», Одесса, Астропринт. – 1998.
15. Костенко Т.В. Навчально-методичний посібник. Основи композиції та тримірного формоутворення. Харків. – 2003.
16. Лаптев А.М. Рисунок пером. М., 1987.
17. Лебедев Ю.С. Архитектура и бионика. М.: Стройиздат. – 1977.
18. Методика художественного конструирования. – М.: ВНИИТЭ, 1978.
19. Михайленко В.Є., Яковлев М.І. Основи композиції та тримірного формоутворення. – Харків., 2003.
20. Михайлов С.М., Кулеева Л. М. Основы дизайна. М., 1999.
21. Нестеренко О.И. Краткая энциклопедия дизайна. М., 1994.
22. Основы художнього конструювання. Практикум під ред. Є.А. Антоновича. – Івано-Франківськ. – ПУ. – 1992.
23. Основные законы и принципы эстетического формообразования и их проявление в архитектуре и дизайне. Учебное пособие. Ф. Т. Мартынов – Екб.: «Уральский архитектурно-художественный институт», 1992, 107 с.
24. Основы техники рисунка. Художественная школа. Развитие творческого потенциала. М., 2005.
25. Основы художнього конструювання. Практикум під ред. Є.А. Антоновича. – Івано-Франківськ. – ПУ. – 1992.
26. Раздорский В.Ф. Архитектоника растений. М.: Наука. – 1955.
27. Резніченко М. Художньо-прикладна графіка // програма для художньо-графічних факультетів пед. навч. закладів. – Львів., 2002.
28. Сотников Б.Е. Объемно-пространственная композиция: учебное пособие для студентов специальности ДАС 1-2 курсов по дисциплине «Объемно-пространственная композиция»/сост. Б.Е. Сотников – Ульяновск, УлГТУ, 2009г – 68с, ISBN 978-5-9795-0489-6;
29. Стасюк Н.Г., Кисилева Т.Ю., Орлова И.Г. Основы архитектурной композиции. Учебное пособие/ Стасюк Н.Г., Кисилева Т.Ю., Орлова И.Г. – М.: Архитектура-С, 2004, 96с. ISBN 5-9647-0006-3;
30. Устин В.Б. Композиция в дизайне. М., 2006.

31. Фишер М.Н., Серпионова Э.Н., Зарецкая И.И. Конструирование из полоски и сложенного листа бумаги и картона: Метод. рекомендации. – М., 1987.
32. Фольт О.В., Смолинський Р.І. Основи художнього конструювання. – К.:Вища школа, 1973 – 143 с.;
33. Хломянский Л.М., Щипанов А.С. Дизайн. М., 1985.
34. Холмянский Л.М. Макетирование и графика в художественном конструировании. – М.: МАРХИ, 1984.
35. Черневич Е.В. Язык графического дизайна. – М.: Просвещение, 1975.
36. Чернышов О.В. Формальная композиция. Творческий практикум – Мн. Харвест, 1999г – 312с. ISBN 985-433-206-3.
37. Шпара П.Е., Шпара И.П. Техническая эстетика и основы художественного конструирования. – 3-е изд. – К., 1989.
38. Шумегга С.С. Дизайн. Історія зародження та розвитку дизайну. Історія дизайну меблів та інтер'єру. – К. – 2004.
39. Яковлев М.І. Від графічної формалізації супідрядності елементарних геометричних фігур до моделювання цілісних композиційних утворень // Прикладна геометрія та інженерна графіка. – К., 1993. – Вип. 54.

Допоміжна

1. Арнхейм Р.Л. Искусство и визуальное восприятие. М., 1974.
2. Ветрова И.Б. Неформальная композиция. М., 2003.
3. Власов В.Г. Стили в искусстве. СПб., 1996.
4. Голубева О.Л. Основы композиции. М, 2001.
5. Графический дизайн: Каталог. – М.:ВНИИТЭ, 1990.
6. Графический дизайн США: Каталог. – Вашингтон, 1989.
7. Кустодиев Б.М. Образ и цвет. М., 1971.
8. Лаврентьев Александр. Лаборатория конструктивизма. М., 2000.
9. Лебедева Е.В., Черных Р.М. Искусство художника-оформителя. М., 1981.
10. Логвиненко Г.М. Декоративная композиция. М., 2006.
11. Миронова Л.Н. Язык пространства и цвета. Техническая эстетика. 1988, № 3.
12. Проблемы композиции / Под ред. В.В. Ванслова и др. М., 2000.
13. Устин В.Б. Учебник дизайна. Композиция, методика, практика / В.Б. Устин. – М.: АСТ: Астрель, 2009. – 254, [2]с.: ил. ISBN 978-5-17-060088-5;
14. Черневич Е.В. Язык графического дизайна. – М.: Просвещение, 1975.

15. Інформаційні ресурси

1. Вікі..Хмарка ЦДПУ_Формоутоврення

https://wiki.cuspu.edu.ua/index.php/%D0%9D%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%BA%D1%83%D1%80%D1%81_%22%D0%A4%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%BE%D1%83%D1%82%D0%B2%D0%BE%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%22